

Символіка української писанки

Презентація

учениці 9-А класу

спеціалізованої школи № 273 з
поглибленим вивченням української
мови та літератури

міста Києва

Данільченко Віталії

Перевірила Лавренчук Тетяна
Семенівна

Що таке писанка?

- Писанка – пофарбоване або орнаментоване куряче яйце. Виготовлення писанок пов'язувалося з дохристиянським народним звичаєм зустрічі весни, пізніше – з Великоднем. Цей вид народного мистецтва поширений у багатьох слов'янських народів, зокрема й українського. Писанка — символ Сонця; життя, його безсмертя; любові і краси; весняного відродження; добра, щастя, радості. Кожен орнаментальний мотив має певне сакральне значення. З них на писанці складається мальована молитва про злагоду і мир поміж людьми. У християнській культурі українців писанка стала символом воскресіння. В народі кажуть: «У світі доти існуватиме любов, доки люди писатимуть писанки».

Символіка кольорів на писанні

Символіка кольорів має велике значення при написанні писанки. Якщо писанка призначалася хліборобові, то тло писанки неодмінно мало бути **чорного** кольору. Це колір свята весняної землі, що прокидається від зимового сну. Символічне значення – плодючість. Також чорний колір символізує колір ночі, потойбіччя, всього невідомого і таємного, нескінченність життя людини, продовження буття після смерті. В писанці, будучи тлом, виявляє силу інших кольорів, так само, як в житті темрява дає змогу зрозуміти, що таке світло. Чорний колір є символом бурі, чорного ворона, які завжди приносять нещастя в людські оселі. За народними переказами, чорні писанки ніколи не можна дарувати дітям.

- **Червоний** колір на писанках мабуть є найбагатозначнішим. Недаремно в народній мові він зблизився з поняттям красивого, слова "красний" - "гарний" стали взаємовідповідними. Червона барва символізує добро, радість життя, для молодих - надію на щасливий шлюб. Саме червоне яйце є головним символом Воскресіння, жертвовності і небесного вогню. Червоний колір символізує собою позитивну символіку. Червоний- символ життєдайної сили весни, радості життя, вогню, а також відродження.

- **Білий** - чистота. Цей колір є символом віри, де перебувають душі. Якщо на писанках білим зображено символи або лінії, то означало безгрішне життя. Сполучення чорного і білого — свідчення поваги до душ померлих.
- **Блакитний** - небо, повітря, здоров'я.
- **Бурий, коричневий** символізують родючість землі, а також її приховану життєдайну силу.
- **Жовтий, золотистий, помаранчевий** кольори писанки означають тепло, надію, небесні світила, врожай в господарстві. Жовтий колір оберігав від злих сил. То також колір місяцю, зірок і багатства.
- **Зелений** колір означає весняне пробудження природи, надію на гарний врожай.

- **Багатоколірна писанка** є символом родинного щастя, миру, добробуту.

- **Темні писанки** писали на проводи, як вираз поваги до тих, хто відійшов у інший світ.

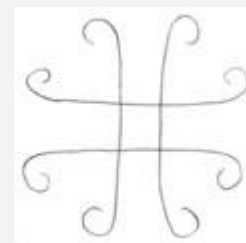
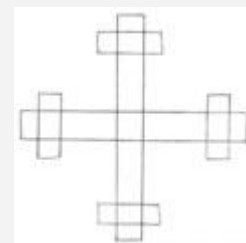
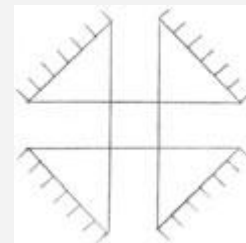

Писанка 34 Ціна-100грн.
Багатоколірні.
130×130
pysanky.ru

Значення деяких символів українських писанок

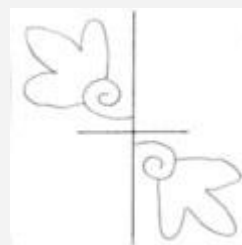
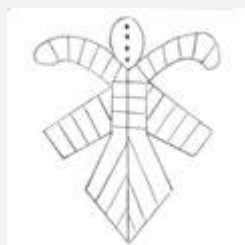
Хрест

- До найдавніших знаків, що символізують світотворення, належить «Хрест». Відомий ще з кам'яної доби, він є знаком тримірності Всесвіту. Повний хрест є тримірним, просторовим символом, оскільки утворюється перетином двох площин. Вертикальна лінія хреста - лінія небесна, духовна, активна, чоловіча. Це - знак Вогню. Горизонтальна лінія є земною, пасивною, жіночою. Це - знак Води. При перетині (поєднанні) цих двох чинників виникає третя сила - сила Любові, Життя, Творення. Хрест здатний розширюватися безмежно в будь-якому напрямку, отже, позначає вічне життя. У давніх віруваннях кам'яної доби хрест був пов'язаний з Богом Землі, позначав 4 сторони світу, а пізніше, в добу бронзи, став емблемою Сонця. Графічне позначення цього знаку походить від схематичного позначення птаха, що летить, оскільки в давній міфології Сонце ототожнювалося саме з ним.
- Існує кілька сотень різновидів хреста. Найбільш поширеним є так званий «грецький хрест» з чотирма відрогами однакової довжини. У християнстві хрест є могутнім символом освячення та очищення.

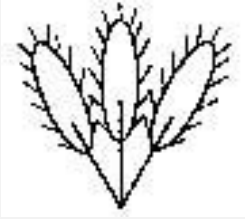

Берегиня

- Глибокий символізм для слов'ян мала Берегиня (Оберега, Велика Богиня), яка зображалася у вигляді жінки з піднятими вгору руками - хранителька домашнього вогнища, захисниця від напастей і повелителька людських доль. Берегиня вважалася володаркою не тільки неба, а й усієї природи, господиня небесних вод, від якої залежала родючість. Люди малювали її зображення на стінах житла, вишивали, ліпили з глини. Дерево життя - символ і атрибут Берегині, часто ці символи взаємодоповнюють один одного. У зв'язку з цим на ногах жіночих статуєток розміщали знак землі. Ноги богині - це коріння дерева, які знаходяться в землі. Берегиню зображували і змієною, так як земля - місце проживання Змія. Відповідно, верхня частина дерева асоціювалася з головою богині.

Тризуб

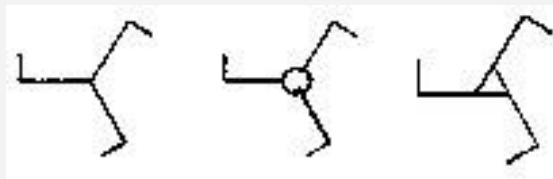

- Тризуб є атрибутом водних богів, сили й родючості води, а також він символізує блискавку, грім, полум'я. Тризуб також може символізувати минуле, теперішнє й майбутнє. Він є символом влади, атрибутом морського бога Посейдона (Нептуна), небесного бога Зевса.

Триріг

- На писанках Вогонь позначається знаком «триріг» (інші назви цього знаку - «трикветр», «триніг»). Вважається, що «триріг» - знак, пов'язаний з неолітичним (кам'яна доба) богом землі, а вогонь був одним із його атрибутів. Також цей знак є символом родючості, оскільки Бог землі був носієм чоловічого, запліднюючого чинника. Триріг складається з трьох заокруглених або ламаних гачків, що виходять із спільного центру, або від кола чи трикутника.

Сонце

- Сонце позначається знаками у вигляді кола, кола з крапками, кола з хрестом усередині, кола з променями, а також у вигляді шести- та восьмипроменевих розеток, зірок.
- Писанки із зображенням Сонця часто носять назви «рожі», «ружі», що можуть бути повними, простими, половинчастими, сторчовими, шолудивими. Під назвою «Зірки» також зустрічаємо зображення Сонця як найяскравішої зірки, але в народній поезії оспівано образ ранкової та вечірньої зорі Венери. Зоря - красна панна, що вранці відмикає ключами небесні ворота і випускає Сонце, яке женеться вслід за нею. Зоря розсипається на землю росою, а бджоли збирають божу росу і дають людям мед. Зорю порівнюють з доброю, вродливою дівчиною.

Олень-кінь

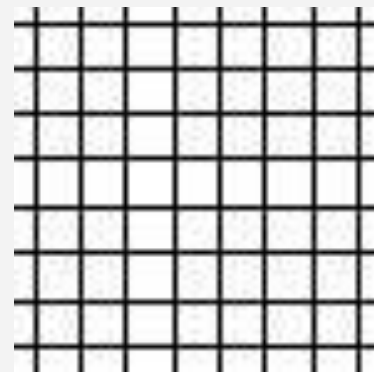

- Олень пов'язаний із Сонцем. Згідно древнім віруванням, Сонце поперемінно перебуває то на небі, то під землею, і сам олень на своїх рогах виводить Сонце на небо. Роги оленя є символом променів сонця, що сходять. Чудовий олень уявлявся героєм, який приносить людям світло, сонце, вогонь; вже пізніше він став благодійником людей, істотою, яка пов'язується із землеробством, ремеслами і знаннями.
- Кінь - також символ невтомного руху Сонця. Одночасно він - символ потойбічного світу; символ чоловічої основи у природі і швидкості, волі; символ смерті і воскресіння сонячного божества; символ багатства і могутності.

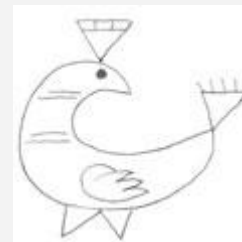
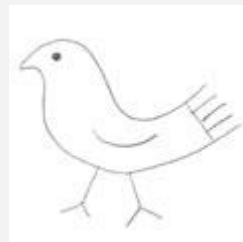
Сітка

- Сітка, решето, за давніми повір'ями, мають силу оберега від злих духів, відокремлюють добро від зла. Сіткою дуже часто заповнені окремі елементи на писанках - кола, квадрати, трикутники тощо.

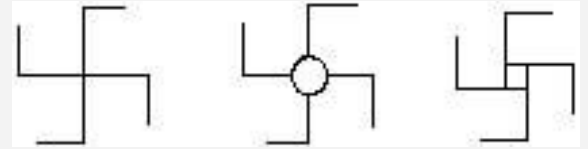

Півень

- Півень, передвісник дня - це провідник божого сонця, світла; сторож, який охороняє добро від впливу зла.

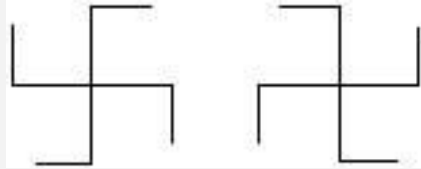
Сварга

- «Сварга» - один із різновидів хреста. Інші назви цього знаку - «свастика», «чотириніг». Цей графічний символ, наявний майже в усіх древніх або первісних культурах світу, зустрічається на давніх пам'ятках індоєвропейських народів. Слово «свастика» давньоіндійського походження (санскр.) і означає - «це добре». В основі графічного зображення цього знаку може бути хрест (символ Землі, а пізніше Сонця у центрі), коло (символ неба), квадрат (знак Землі). В епоху бронзи сварга вже пов'язана з сонячним культом, а заокруглені відроги символізують рух Сонця.

- Існує два різновиди сварги: пряма (правостороння) та обернена (лівостороння). Пряма сварга із заокругленими відрогами у правий бік, за годинниковою стрілкою, символізує схід сонця, творення, рух сонця навесні та влітку, добро, позитивну чоловічу енергію. Обернена сварга з заокругленими відрогами вліво, проти годинникової стрілки, символізує захід Сонця, руйнування, рух Сонця восени та взимку, зло, негативну жіночу енергію.

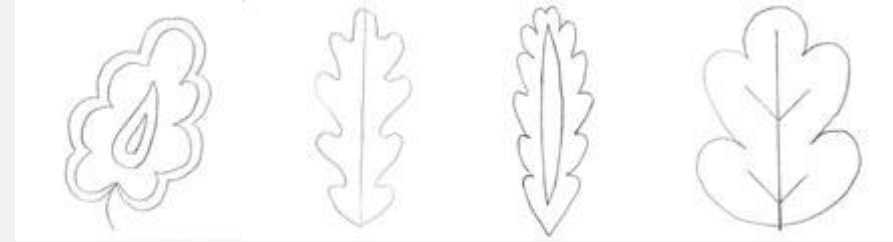
- Сварга є також знаком, що сприяє народженню дітей, символ доброго побажання, удачі, довголіття, родючості, здоров'я і життя.
- На українських писанках сваргу ще називають «ламаний» або «гачковий хрест», «п'явки», «півнячі гребінці», «качині шийки».

Дуб

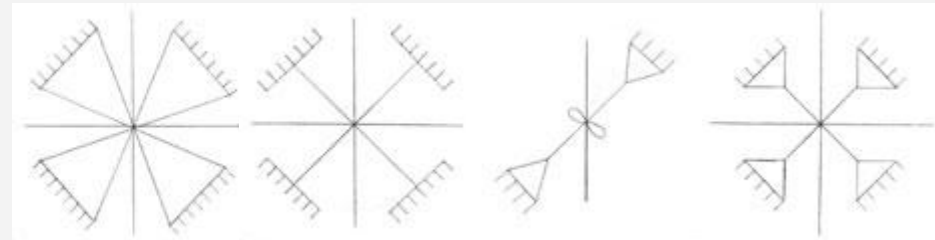

- Дуб символізував силу богів природи. Це дерево було пов'язане з богами-громовержцями та громом, вважалось емблемою богів неба і родючості.

Грабельки

- Знаки у вигляді трикутників з гребінцями або у вигляді "грабелек" позначали хмари і дощ, який часто пов'язувався із божественним сім'ям - життєво важливим символом родючості

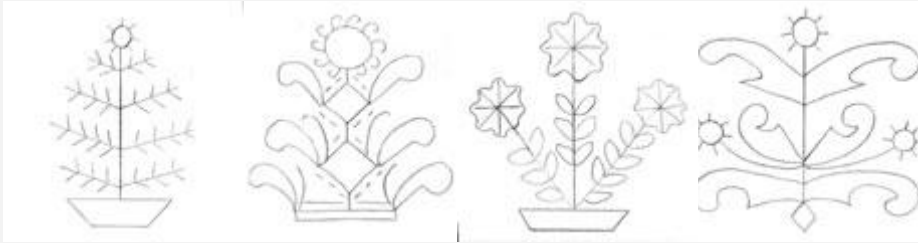

Безкінечник

- Ця хвиляста лінія без початку і кінця - символ нескінченного життя. Безкінечник був обов'язковим знаком на писанці - вірили, що відсутність цього знаку на писанці - це знак нещастя. Саме з цього знака багато писанкарі починали свою роботу. Писанку з безкінечником клали під вулик, щоб добре роїлися бджоли.

Дерево життя

- Дерево життя - як і космічне дерево - було символом стрижня, який об'єднує землю і небо, символом безперервного відродження природи і відновлення життя, емблемою невичерпної життєвої сили, гармонії, безсмертя.

Зірка

- Зірка - це знак неба, символ порядку небесних тіл і сонячного божества.

